

ki jih je ugotovil v Romanovih himnah je razdelil v 3 skupine (uvod, str. 2): dejanski, možni in dvomljivi semitizmi. Ob natančnejšem pregledu pa se izkaže, da se celo nekaterim semitizmom prve skupine da oporekati in pojasniti pojave z razvojem in možnostmi grščine same.

V prvi skupini je n. pr. raba števnik *εἷς* v funkciji nedoločnega člana. Mitsakis sam ugotavlja (§ 70), da je ta raba obstajala v helenistični grščini in navaja Polibija kot najbolj zgodnjega avtorja. Možno pa je najti števnik *εἷς* v tej funkciji še prej. Ἐναγρωστόπουλος, Περὶ τοῦ ἄρθρου, Ἀθηνᾶ 34 (1922), 166 s. navaja kot prve primere dva pasusa iz Aristofanovih Ptičev, v. 1292 s. Πιέρδιξ μὲν εἷς κάπηλος ὀνομάζετο χωλός in v. 172 Οἰκίσατε μίαν πόλιν. Na tak pomen opozarja tudi izdajatelj in komentator Kock (Berlin 1894). Aristofan je med antičnimi avtorji pač najbolj odražal pogovorni jezik. Izraz za števnik „eden“ je tudi v drugih evropskih jezikih prevzel funkcijo nedoločnega člana, tako da v takem razvoju tudi za grščino ni potrebno računati s tujim vplivom.

Tudi rabe prepozicij ob nekaterih adverbih z lokalnim pomenom ni treba pripisovati semitskemu vplivu (§ 78). Ko je izrazna moč teh adverbiv obledela, je bila opora prepozicije nujno potrebna, če je bilo treba izraziti nekdanji pomen. S prepozicijami so začeli vezati te adverbje že v predkrščanski grščini (n. pr. Polyb. 40, 6, 1). Ta način izražanja je moral biti kar dosti običajen v pogovornem jeziku tiste dobe, saj je starinski pontski dialekt še ohranil izraze kot ἀποκάθεν (<ἀπὸ κάτωθεν), medtem ko je šel razvoj v centralnih dialektih hitreje naprej in so se take zveze umaknile novim izrazom.

Rabo distributive podvojitve (n. pr. πρῶι — πρῶι), širšo rabo notranjega objekta (figura etymologica) ali nominativa namesto vokativa pa prišteva Mitsakis sicer med dvomne semitizme, vendar mislim, da je pri teh pojavih in verjetno še pri nekaterih drugih čisto nepotrebno misliti na semitski vpliv, ker so bili domači tudi grščini sami. Tudi pri vprašanju perifrastične konjugacije (§ 98) se mi zdi, da lahko pritrdimo Björcku (Ἐν διδασκῶν, Uppsala 1940, str. 66 ss.), ki smatra, da tukaj ne gre za semitizem.

Ob koncu bi imela še tele pripombe:

Netočna je formulacija v § 95, da ima gl. ζῆν dvojni sigmatni aorist: ἔζησα in ἐβίωσα. Z oblikami gl. βιώω je jezik pač samo nadomeščal majnkajoče ali manj rabljene oblike gl. ζάω.

Nepotrebno je obravnavati opuščanje prepozicije ἐπι ob akuzativu s temporalnim pomenom (§ 204): akuzativ sam je vendar vedno lahko fungiral kot durativus.

Mitsakis je pri Romanu našel en primer pleonasične zveze finalnih veznikov ἔν' ὅπως in je to rabo označil kot nenavadno (§ 278). Ta kombinacija je dejansko redka, čeprav je bilo sicer v pozni grščini, ko se je izrazna moč posameznih členic obrabila, čisto običajno, da so uporabljali po dva enakovredna veznika, na pr. ὡς ὅτι, ὡς ἴνα, ὡς ἅτε i. dr. Za izraz ἔν' ὅπως navaja tudi Jannaris (An Historical Greek Grammar, London 1897, § 1767) en sam mnogo poznejši primer (Prodr. 4, 339b), meni pa je znan še sledeč pasus iz pesnitve Digenis Akritas (12. stol.) X 4536 s. ἰκέτευσεν τὸν συμπαθῆ, φιλόανθρωπον δεσπότην, ἔν' ὅπως μεταμελήθη ἡ νᾶ μὴν λάβῃ τὴν ψυχὴν μου. V Kroniki Moreje (13/14. stol.) v. 3001 pa sta veznika ἴνα in ὅπως uporabljena v obratnem redu ἴνα pa v moderni obliki νᾶ: νᾶ ποιήσῃ καὶ ἄλλον (sc. κάστρον) γύρωθεν ἐκείνων τῶν βουνίων, ὅπως νᾶ κυριέψουσιν ἐκείνους γὰρ τοὺς τόπους.

Erika Mihevc-Gabrovec, Ljubljana.

LATEINISCH-GRIECHISCHE ELEMENTE IN FACHAUSDRÜCKEN

Im Vorwort zur 3. Auflage seines Buches¹ sagt Werner: „Wenn ich darauf hinweise, daß der Titel nicht von lateinischen und griechischen Wortelementen sonder von lat.-griech. Fachausdrücken spricht, so meine ich damit nicht nur die Herkunft aus den beiden antiken Sprachen, sondern vor allem ihre aktuelle Form“.

¹ F. C. Werner, *Wortelemente lat. griech. Fachausdrucke*, Halle/Saale 1968.

Diese zu fixieren, ist in der Tat nötig; denn wenn auch diese Form durch internationale Beschlüsse vorgeschrieben ist, so wird sie nicht immer beherzigt. Daher hat Werner mit Recht in seinem Wörterverzeichnis (biologischer, zoologischer, botanischer und anatomischer) Fachausdrücke (Seite 81—442) auch besondere Formen erwähnt, z. B. *Leukaemi*, *Bakterien*, *Leukozyt*, *Pleura*, *Foetus (Fetus) Phellodendron*, *Boophilus*, *Phrynus*, *Rhinoceros*, *Schoenus*, *Thymus*. Man sieht, daß lateinische und griechische Formen durcheinandergelassen.

Werner erklärt solche Fälle a. a. O. . . so, daß sie auch der Laie versteht².

Abgesehen von der sachlichen (biologisch-medizinischen Seite) sind die (in der Wörterliste) philologisch gegebenen Etymologien nicht nur klar, sondern sie halten auch der strengsten philologischen Kritik stand.

Seine Analysen ermöglichen dem Benutzer, den ganzen Umfang der Bedeutungen zu erfassen. Die üblichen Wörterbücher verzeichnen natürlich (wenn sie gut sind) alle Bedeutungen einschließlich der Übertragungen; aber da muß sich der Benutzer die Bedeutung mühsam herausklauben, die für die breffende Nomenklatur in Betracht kommt.

Philologisch gut ist ferner, daß der Verfasser auf Homonyme aufmerksam macht, z. B. auf die (zur Zusammensetzung gebrauchten) Wortstämme, wie lat. *crin-* (crinis-Haar) und griechisch *krin* (*krinon*=Lilie; wozu noch kommt, daß der griech. Stamm *krin-* auch von *krino* (=scheiden) kommen kann).

Das Buch von Werner ist also auch für Philologen wichtig und lehrreich. Der Druck ist sehr gut; lediglich auf Seite 206 ist ein Druckfehler ($\gamma\lambda\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ statt $\gamma\lambda\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$) zu entdecken, doch wird kein Adept darüber stolpern, da das lateinische Wort *glutaeus* dahinter gebucht ist.

G. Kahlo, Leipzig und Cottbus.

Др БОГДАН М. СТЕВАНОВИЋ: *Историја хеленске књижевности*, од Александра до Јустинијана. Научна књига, Београд, 1968.

Одјаци античке књижевне, научне и философске мисли кроз историју српске културе били су до пре неколико деценија готово непроучени. Уколико је на њих и указивано, то је долазило узредно, спорадично. Систематски се тога прихватио стваралачки инспиративни хеленист српски, узорни етичар и врсни преводилац најбољих духовних остварења антике Милош Н. Ђурић. Испуњавајући ову вишевековну празнину у проучавању античког наслеђа код нас, он је, поред већег броја компаративних студија из античке и наше прошлости, 1951. године објавио *Историју хеленске књижевности* у времену политичке самосталности Хеладе. Био је то, уз систематско излагање историје ове прве европске књижевности, истовремено и узор како треба писати једну савремену историју књижевности на основу прилога и сазнања до којих је стигло новије компаративно проучавање књижевности. „Хеленски стваралачки дух — каже М. Ђурић — нигде се није манифестовао тако снажно као у књижевности, те је зато хеленска књижевност најдуже и утицала на уобличавање духовне културе доцнијих покољења“. Имајући то на уму, он не пише само уџбеник за оне који се баве античким студијама, већ приручник за слависте, романисте и све оне радозналце који желе да се обавесте о стању науке у области историје хеленске књижевности. „Осим тога, читалац овога дела сазнаће и многе драгоцене појединости које се односе на везе између најстарије европске књижевности с једне и наше старије и новије књижевности с друге стране, као и о старијим и новијим радовима наших стручњака и преводилаца у области хеленске књижевности“ — стоји у *Поуцајној речи* М. Ђурића. И управо од овог схватања и концепције модерне историје античке књижевности пошли су својевремено и аутори *Прејлега римске књижевности* (1963), М. Будимир и М. Флашар, као и Богдан М. Стевановић, у својој *Историји хеленске књижевности*, на коју, иако релативно касно, скрећемо пажњу читалаца.

² Vergl. auch die *Erläuterung des Alphabets* S. 25—30.